

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 11-12.

Ročník III.

Příprava pro Válečnou školu.

Major gen. štábu J. FLIPO, řádný profesor všeobecné taktiky
a jezdeckva na Válečné škole.

Příprava pro ústní zkoušku. — Rady kandidátům pro rok 1924—25.

Přijímací zkouška ústní zahrnuje otázky z těchto zbraní:
pěchoty (a event. útoč. vozů),
dělostřelectva,
jezdeckva,
letectva,
technických zbraní.

Ve válečné situaci, dané zkoušejícím, jde hlavně o to, pojednati o taktice dotčené zbraně (hlavně o tvarech, způsobu boje a metodě výcviku této zbraně).

Takový jest tedy účel zkoušek a z toho lze vyvoditi, čemu se musí uchazeči učiti.

1. Každá válečná situace znázorňuje ve všeobecném rámci nějakou bojovou fási (ofensivu neb defensivu). Vyhledávání tohoto rámce ze všeobecné situace jest tedy první věcí kandidátovou, chce-li zabrániti větším omylům, vyplývajícím ze špatně definované situace. Tyto poznatky se získají studiem polního řádu, četbou některých přednášek válečné školy a hlavně praktickým studiem konkrétních případů za vedení některého důstojníka gen. štábu.

2. Uvědomí-li si kandidát náležitě takto stanovený povšechný rámec, půjde pak již jen o určení zvláštního úkolu, který se od dotčené zbraně žádá. Tento úkol vyplývá ze všeobecných principů použití každé zbraně v hlavních bojových fásích, z principů založených na předpisech zbraní.

3. Zbývá ještě zvoliti si bojový tvar nebo sestavu se zřetelem na daný úkol a situaci ve zvláštním úkolu zbraně.

Bojové tvary a sestavy se studují z předpisů zbraní. V těchto předpisech se najde také metoda vyučovací každé zbraně vlastní.

4. Konečně ústní otázka směřující k taktice jedné zbraně, nemůže se omeziti na otázku čistě taktickou. Aby kandidát dokázal, že bere zřetel na možnosti té které zbraně a jednotky (organizace, výzbroj, podmínky žití a boje, zásobování atd.) jest samozřejmé, že zkoušející jest nucen požadovati přesné údaje týkající se těchto věcí.

Otázka povšechného rázu má v zápětí množství otázek podrobnějších, na které může uchazeč jen tehdy správně odpovědět, když má dostatečnou zásobu vědomostí.

Tyto vědomosti lze čerpati v četných dokumentech.

Kandidát Válečné školy je bude mít, jak uvidíme dále z pomocných zápisků učiněných během přípravné doby. Celkem kandidát musí důkladně znáti předpisy zbraní. Jelikož všechny předpisy ještě neexistují (jako u jezdecka a letectva), musí se utéci k pomocným prostředkům a k použití určitých přednášek konaných v I. roč. Válečné školy.

Takto jistě bude mít kandidát solidní podklady, jejichž rozumné aplikace mu dovolí bez obtíží překonat těžkosti zkoušek.

★

K takovým výsledkům lze se dopracovati jen vlastní, osobní a samostatnou prací. Tážeme se, zdali i zde můžeme uchazečům přispěti na pomoc?

V číslech za prosince 1924 až března 1925, t. j. ještě před ústní zkouškou, uveřejníme konkrétní případy, přibližující se co možná nejvíce otázkám kladeným obyčejně při zkouškách. Kandidát tam najde látku pro dvojí poučení:

I. pro poučení nepřímé, t. j. opakování různých předpisů týkajících se kladené otázky;

II. poučení přímé, týkající se podmínek zkoušky samé.

Nejde o to, rozebrati dopodrobna daný předmět, nýbrž má se ukázati výsledek přípravné práce v oněch 20 minutách, které jsou povoleny před samou zkouškou, a v nichž třeba provésti toto:

— vmysleti se v situaci, představit si tak přesně jak jen možno daný konkrétní případ;

— utvořiti si všeobecnou představu o myšlence manévru a použití dané jednotky;

— vyjádřiti to vše sestavou (užitím) prostředků stojících veliteli k dispozici pro uskutečnění projektovaného manévru.

Aby měli kandidáti aspoň jakési vodítko, uveřejníme několik řešení znázorňujících způsob přemýšlení a syntézy, které by si měl kandidát osvojit než přijde ke zkoušce.

Tato příprava bude doplněna, bude-li třeba, vhodnými poznámkami k novým předpisům nebo dokumentům, ke kterým kandidáti sami nemají přístupu.

Kapitán gen. štábu Josef CHLEBOUN:

Námět č. 41.

Námět z pěchoty a dělostřelectva pro kandidáty
v roce 1926 a násl.

(Topografická data podle spec. mapy Mladá Boleslav—Kolin.)

Všeobecná situace. Na pravém křídle Modré armády, která postupuje k jihovýchodu, táhne divise A po ose Záměst—Rožďalovice; 3. října zahнала červené krycí jednotky na Jizeře a zmocnila se přechodů a vých. břehů u Záměst a Brodetz.

Výzvědný oddíl divise druhého sledu je k dispozici divisi A a drží přechod u Draschitz, vyzvídá přes Kbel k jihu a k jihovýchodu.

Situace zvláštní. Dne 4. října je konečným cílem divise A dosíci vých. okraje lesa Svatojiřského. Velitel divise dověděl se o značném shromažďování nepřátelských sil mezi Nymburkem a Poděbrady, rozhodl se zajistiti se v nebezpečném směru bočnou skupinou sestávající z 1 pěšího pluku, 1 horského oddílu (divisního) a z výzvědného oddílu daného divisi A k dispozici — vše pod velením velitele 2. p. brigády.

Boční voj přizpůsobí svůj pohyb celkovému pohybu divise A a pochoduje na Všejanya, kdež se zařídí k obraně na čáře Δ 254 Kozí hřbet—Všejanya— Δ 240 Vinice a přehradí tak cesty vedoucí z jihu a jihovýchodu. Spojení s pravým křídlem divise — jehož osa postupuje Brodec (Brodetz)—Loučín (Lautschim) — je na železnici.

1. část (všeobecná taktika a pěchota).

Jest studovati:

1. Jak organizuje velitel pohyb svého bočního voje a která bezpečnostní opatření učiní.

2. Za předpokladu, že v 7 hod. 30 překročila přední částice pěchoty divise A čáru předních stráží (okraje lesa u Zelena, MH Sansouci, WH Černavka—kóta 208...), všeobecnou sestavu bočního voje a detailní sestavu pěšího pluku (náčrt, průsvitka).

3. Hlídky vyslané přes Lipník a Struhy byly přivítány palbou ručnic a kulometů vycházející z okrajů lesů u Lipník a Wlkawy. Rozhodnutí velitele předvoje, a je-li třeba, velitele bočního voje.

4. Odpor červených byl udušen (byly to jen slabé síly jezdeckta) a ve 13 hod. 30 min. je boční voj pánem jižních východů lesa u Jizbitz a Všejan. V 15. hod. je dosaženo spojení s pravým křídlem divise, jež dosáhlo přes Patřín vesnice Jikew.

Postupné změny zajišťovací sestavy, jež byly učiněny po příchodu jednotlivých částí bočního voje na zmíněnou konečnou linii.

Budiž předpokládáno, že nepřítel z Nymburka neprojevil zvláštní činnosti. Vyslal jen k severu menší jezdecké jednotky s kulomety na autech.

Krycí jednotky, jež byly poraženy na Jizeři, ustoupily přes Rožďalovice—Kopidlno.

2. část — dělostřelectvo.

1. Úvahy velitele hors. děl. oddílu a návrhy pro jeho použití.

2. Rozkaz velitele oddílu.

3. Situaci různých částí hors. děl. oddílu, když pěchota dosáhla konečné linie (náčrtem).

4. Jak je zajištěno spojení dělostřelectva s pěchotou za pochodu.

5. Plán palby přímé podpory na posici Jizbitz—Všejanya—Kozí hřbet.

Námět č. 42.

Ústní otázky z pěchoty.

(Topografická data pro kandidáty r. 1925 podle speciální mapy Turnow—Mladá Boleslav.)

I.

Všeobecná situace. Ode dvou dnů se bojuje na čáře Rovensko—Horní Bousov (Ob. Bautzen). Naše pravé křídlo u Dolního Bousova je kryto jezdeckým plukem, jenž vyzvídá proti Dolnímu Bousovu a Domousnicím (Domausnitz) gros u Vobrubce (Wobrubetz).

Divise N, v druhém sledu armádní sestavy, ubytovaná sz od Mnichova Hradiště (Münchengrätz), dostala dne D+2 ve 14. hod. rozkaz dosíci svým gros nočním pochodem čáry Kněžmost (Fürstenbruck)—Násilnice (Nasilnitz). Pohyb má býti skončen dne D+3 ve 3 hod.

Zvláštní situace. Divise N jest ubytována s brigádami vedle sebe a v nich s pluky za sebou. 11. p. pluk (přední pluk 6. p. brigády) má dne D+2:

1 prapor v Klášteře; kryje jizerské přechody mezi Mnich. Hradištěm a Haschkow (inklusive),

1 prapor a pl. vel. v Bílé Klinaři (Weißbleim),

1 prapor v Bukovině (Bukowin).

12. p. pluk jest ubytován v Dolní a Horní Rokytě (Nd. a Ob. Rokitai) a v Dol. Krupě (Nd. Krupai). Vel. brigády a 1 horský oddíl v Horní Rokytě. 5. p. brigáda bytuje podél silnic Gablonz—Kláster.

O t á z k a č. 1.

Jaká opatření učinil velitel praporu v Klášteře, aby zajistil jizerské přechody pro příští pochod divise ve východním směru.

Pozn. Výzvědný oddíl divisi má podobný úkol, pokud se týče mostů v Bakově. Přechody u Mohelnice (Mohelnitz) a dále proti toku jsou zajištěny jinými částmi druhého sledu armády.

II.

Velitel divise předvídá, že pohyb se započne ve 23 h. ve dvou brigádních proudech. 6. p. brigáda po cestě Haschkow—Wesela—Násilnice táhne s pluky za sebou. 11. p. pluk dosáhne prostoru Koperník—Násilnice—Zájezd, 12. p. pluk prostoru Jezírek B.—Buda.

Bojový trén s oddíly, plukovní trény zůstanou na západním břehu Jizery seskupeny podle rozkazů velitele divise.

Výzvědný oddíl byl ještě za dne vyslán do Litkovic (Litkowitz), aby tak zabezpečil noční pohyb divise.

O t á z k a č. 2.

Která opatření učinil a které rozkazy vydal velitel 11. p. pluku pro noční pohyb. Eventuálně podrobné studium zvláštností tohoto pohybu.

III.

Pohyb byl vykonán bez obtíží až na bombardování jizerských mostů nepřátelským letectvem, čímž vzniklo zpomalení pochodu.

Ve 4 hod., za úsvitu, 11. p. pluk dosáhl linie Násilnice—Koperník. 12. p. pluk byl u Buda.

V levo 5. p. brig. dosáhla linie H. St. Kopernik—Kněžmost (Fürstenbruck). Velitel divise očekává na dané čáře další rozkazy. Vojsko odpočívá a kryje se proti červenému letectvu.

Zajištění této zastávky divise je svěřeno částem vysunutým na čáru Soleč—Wobora. Výzvědný oddíl vystřídal 5. jezd. pluk, jenž má nový úkol vyzvídati přes Březno na Libáň.

O t á z k a č. 3.

Rozkazy a opatření velitele 11. pluku pro

- a) ubytování pluku (vojska a trénu),
- b) zajištění 6. p. brig. na jih od čáry Litkovice (Litkowitz)—Všeborsko (Wšeborsko) [mimo].

Kapitán generálního štábu Jan Churavý:

Námět č. 43.

Námět z taktiky dělostřelectva pro ústní zkoušku kandidátů v roce 1924/5.

(Topografická data podle speciální mapy Mladá Boleslav.)

Všeobecná situace:

Naše vojska obsadila obrannou posici na čáře Sobotka—Dolní Bousov (Unt. Bautzen)—Březno—Mladá Boleslav (Jungbunzlau) a dále na západ. Nepřítel snažil se již po celý týden proniknouti do naší posice v úseku Dolní Bousov—Sobotka; jeho útoky neměly však úspěchu. Jeho letectvo projevuje stále silnou činnost.

Na frontě 1. divise, která drží úsek Březno—Mladá Boleslav, podnikal nepřítel jen částečné útoky na naše přední stráže, které mají obsazenu čáru: severní okraje Mladé Boleslavě—Plasy (Plass) — kotu 228 (sv. od Plas) — výšiny sev. E. St. Březno.

Letectvo zjistilo shromažďování a pohyby vojsk v prostoru Kosmonosy (Kosmanos)—Bakov, nasvědčující přípravám k útoku. Silnice Žerčice (Žerčitz)—Semčice (Semčitz)—Dobrovice (Dobrowitz) byla postřelována hrubými bateriemi z prostoru Baba.

Zvláštní situace:

Se zřetelem k hrozícímu nepřátelskému útoku bude zesíleno dělostřelectvo 1. divise:

a) 52. dělostřeleckým plukem (1 odd. 8 cm kan., 2 odd. 10 cm houf.), ubytovaným západně od Rožďalovic (Rožďalowitz) ve vsích Tuchomi, Košíku a Dobravanech (Dobrawan);

b) 302. dělostřeleckým plukem (2 oddíly 15 cm houf. automob.), ubytovaným v Jičíně.

Toto dělostřelectvo může nastoupiti pochod 1. dubna v 5 hod. Jeho místo prvního určení jsou Dobrovice, kde dostane další rozkazy.

O t á z k y:

1. Jak bude proveden přesun tohoto dělostřelectva? (cesta, hodiny odchodu a příchodu do Dobrovic atd.).

2. Rozkaz k pochodu, vypracovaný velitelem 52. dělostřeleckého pluku.

3. Jaké úkoly mohou býti svěřeny tomuto posilovému dělostřelectvu. (Se zřením na charakteristiku materiálu) a kde asi mu budou určeny posice?

4. Jakým způsobem bude připraveno zahájení činnosti tohoto dělostřelectva (s hlediska střelby):

- a) jeho vlastními prostředky;
- b) organickým dělostřelectvem divise?

Štábní kapitán generálního štábu Jan Polívka:

Jak užití zákopnických čet a ženijního vojska.

(Příklady námětů pro ústní zkoušky do Válečné školy r. 1925.)

Námět č. 44.

(Topografické údaje podle mapy 1 : 75.000, Turnov.)

Československá krycí vojska jsou v boji s německými předvoji na hranicích ČSR. Hlavní síly „České armády“, jež byla předurčena hlavním velitelstvím k operacím v severovýchodních Čechách, shromažďují se jižně od Jizery, jsouce kryty posicí vybudovanou na jižním břehu Jizery. Přední stráž této posice chrání přechody přes Jizeru předmostími na severním a severozápadním břehu řeky.

Prapor I/1, součástka vyšší jednotky, která jest v posici na jižním břehu Jizery, dostal úkol:

„Chrániti přechody u Podol, přehraditi silnice Aujezd-Podol a Penčín-Plavkovice (Plavkowitz), připravit ke zničení mosty u Podol a zničiti je v okamžiku, kdy jeho síly ustoupí — pod tlakem nepřítele a na rozkaz velitele divise (S. V. Wolessnitz) — na jižní břeh Jizery!“

Aby mohl dostáti svěřenému úkolu, byl prapor I/1 zesílen jednou zákopnickou četou pluku a jednou ženijní četou div. žen. roty!

Přední hranice hlavní posice jest za předmostím podolským na jižním břehu Jizery tvořena linií: Březina—rybník Žabakor—Žďár—Wschen, s předními strážemi přímo na břehu Jizery!

O t á z k y:

1. Rozmístění sil praporu, úprava a využití terénu, potřeba času a materiálu.

2. Použití zákopnické a ženijní čety.

3. Všeobecný popis, jak lze připravit ke zničení a jak lze zničiti oba mosty u Podol, kolik traskavin bude k tomu třeba.

4. Jak bude proveden ústup praporu — pod tlakem nepřítele a v dotyku s ním — zničení mostů; použití zákopnické a ženijní čety za ústupu (za předpokladu, že velitel praporu dostal rozkaz k ústupu a shromáždění svých sil po skončeném ústupu v prostoru Žehrov).

Námět č. 45.

(Topografické údaje podle mapy 1 : 75.000, Vrchlabí.)

Německé armádě se podařilo zdolat odpor českých krycích jednotek a dosáhnouti prostoru Hohenelbe-Schwarzenthal.

Jezdecké německé částice jsou v dotyku s českými jednotkami podél železnice Arnau-Starkenbach.

Německý pluk č. 50 dostal rozkaz:

„Postoupiti z Hohenelbe na Hennersdorf, Studenetz, ve styku s ostatními částmi vyšší jednotky, která postupuje v pásmě, ohrazeném na severozápadu linií Waltersdorf-Starkenbach, na jihovýchodu údolím Labe, podél silnice Hohenelbe-Hennersdorf-Spitz W. H. u Huttendorf-Studenetz.“

Jezdecké prvky německé vyšší jednotky hlásí přerušení silnice:

a) Zničený most přes Labe a Hohenelbe (vozovka spálená, dřevěná podpora ohořelá).

b) Silniční můstky v délce 30 m u koty 452,439.

c) Rozvrácený komunikační uzel podkopem u Hennersdorfu (křižovatka železnice a silnice).

d) Barikády v Hennersdorfu.

e) Stromořadí na silnici na mnoha místech využito co záseků proti obrněným autům. (Civilní obyvatelstvo vypovídá, že záseky jsou spojeny tu a tam minami.)

Se zřením k těmto hlášeným překážkám dostal pluk č. 50 úkol opravit silnici Hohenelbe-Hennersdorf-Studenetz pro lehkou plukovou vozbu, a jeho technické prostředky zesíleny 1 divizní ženijní rotou a polovinou pracovní roty.

O t á z k y:

1. Pochodová sestava pluku.
2. Použití technických pracovních sil:
 - a) technické roty pluku;
 - b) ženijní roty divise;
 - c) $\frac{1}{2}$ pracovní roty.
3. Jak si představujete technickou úpravu:
 - a) mostu u Hohenelbe;
 - b) můstku u koty 452;
 - c) silnice v okolí Hennersdorfu, proklestění cesty skrze Hennersdorf, odstranění záseků.

Náměty a jejich řešení ze všeobecného vzdělání.

IV.

Plukovník dr. Jiří ČERMÁK:

Námět zeměpisný.

(Pokračování.)

I. Úvod.

Druhá otázka zeměpisná, písemné zpracování zeměpisného tematu, má za účel, aby kandidáti mohli svoje zeměpisné vědomosti uplatnit a rozvinouti svobodně, nejsouce vázáni na grafické znázornění. Neboť grafické znázornění vyžaduje vždy jisté obratnosti kreslířské, a tu zručný kreslíř, třeba jinak jen dosti průměrných znalostí o daném tematu, je ve značné výhodě proti kreslíři neobratnému, byť i výborně vyzbrojenému vědomostmi.

Thema může být vzato z kteréhokoli oboru zeměpisu všeobecného nebo zvláštního (při tomto však omezujeme se hlavně na zeměpis našeho státu a jeho okolí, tedy celkem na území střední Evropy.)

II.

Charakteristika krasových oblastí.

I. (Úvod.) Krasové zjevy jsou jen jistým uzpůsobením erosivního cyklu, t. j. zpracování povrchu zemského působením atmosférických (vody, vzduchu atd.), jaký vzniká na horninách, které propouštějí vodu, jsouce rozpustné, tedy na vápencích, sádrovcích a solích. Poněvadž však sádrovec a sůl se na povrchu zemském jako horniny budující krajiny téměř nevyskytují, pojí se obvykle krasové zjevy k vápencům, a to tím význačněji vyvinuty, čím je vápenec čistší. V tom ohledu krajiny, budované vápenci více méně čistými, bez ohledu na geologické stáří (stejně podléhá krasování vápenec původu prvohorního jako mnohem mladší vápenec třetihorní) jeví celkem tytéž charakteristické zvláštnosti, jichž souhrn se podle kraje podobného rázu, nejlépe známého, jihoslovanského Krasu, nazván byl zjev krasovými.

II. Typy krasové. a) Všem krajinám krasovým je společný jeden rys, způsobený propustností vápence: nedostatek vody povrchové.

b) Povrchové tvary tam, kde není vápenec zahalen krytem rostlinným, jeví zvláštní formy rozrušení: na místech rovných neb mírně skloněných je povrch skal rozryt hlubokými souběžnými brázdami, mezi nimiž ční ostré hroty a hřebeny úzkých přehrad (tak zv. škrapy), na místech silněji skloněných vzniká často kanelování skalního povrchu ve směru stékající vody. Tvary tyto tvoří z krasových plošin území velmi neschůdná.

c) Říční toky, které přicházejí ze sousedních území nepropustných do území propustných vápenců, ztrácejí postupně vodu prosakováním do podloží (pokud z nepropustného území vlečený štěrk a jíl ještě po jistou dobu řeku neb potok před ztrátou vody nechrání) a konečně mizejí úplně; údolí, jímž voda až v tato místa tekla, a jež bylo jejím dílem, obvykle pak končí, uzavřeno skalní stěnou. Údolí takové sluje slepé; když však přece někdy údolí nebo aspoň jeho naznačení, pokračuje — ač pravidelně ve vyšší úrovni (značící, že dříve ještě ponory, které dnes pohlcují řeku, nebyly tak veliké, aby všechnu vodu stačily pohltnouti, a řeka tedy ještě tekla dále) — mluvíme o údolí poloslepém, a část údolí, za dnešních poměrů vodou nezaplavovaná sluje též suchým údolím (žlebem). Údolí samo, pokud je vyvinuto, vytváří pravidelně hluboký kaňon o strmých stěnách úbočí.

d) Na celých velkých a rozlehlých plochách mnohdy nedochází vůbec k vytvoření údolí. Voda povrchová, spadá dešti, trátí se do podzemí nálevkovitými prohlubínami různé velikosti, zvanými závrty (doliny). Na dně závrtní (dolin) zůstávající nerozpustné zbytky rozpuštěných vápenců, poskytují obvykle úrodnou hlínu (terra rossa, cravenica), jež mnohdy jediné umožňuje výživu obyvatelstvu jinak pustého krasového území.

e) Na dně údolí a závrtní (dolin) krasových nacházíme často v zemi zející otvory, tak zv. „ponory“, „propadání“, jimiž voda se trátí pod povrch zemský.

f) V rozsáhlejších krasových územích objevují se místy veliké, ploché sníženiny, „polje“, obklopené dokola vápencovými svahy a srázy; místy na těchto poljích objevují se řeky, vyniklé z podzemí a po krátkém toku mizící zase pod zem; občas bývají tato polje zaplavena vodou tak, že mění se v dočasná jezera.

g) V podzemí bývají ve vápenci celé labyrinty chodeb, rozsáhlé jeskyně; z nich některými protékají podzemní toky.

h) Na úpatí vápencových komplexů vyvěrají mohutné prameny, výtoky to podzemních vodních toků. Hojnost vody na úpatí krasových plošin kontrastuje silně s nedostatkem vody na rozsáhlých územích vyšších poloh.

III. Původ všech těchto zjevů nutno připsati na vrub práce vody, přízpůsobené vlastnostem vápence. Voda tekoucí po vápenci rozpouští jej, přestává téci po povrchu a proniká do nitra horniny, pod zem. Při tom vytváří na povrchu škrapy, závrtý (doliny), propadání (ponory), propasti, kaňonovitá údolí, údolí slepá a poloslepá (někde i polje); pod zemí pak rozsáhlé chodby jeskynní, v nichž vápencem přesycená voda usazuje přebytečný vápenec v krápnících (stalaktity a stalagmity) a jiných podivuhodných útvarech. Nedostatkem eroze povrchové, zaviněným prosakováním vody do země, vysvětlíme si i okolnost, proč vápence vytvářejí často náhorní plošiny, značně vyčnívající nad okolí, a proč tak zhusta ve vápencovém území dochází k vytvoření strmých stěn a stupňů (erosí, neopracovaná úbočí). V hydrografii krasové je dosud mnoho sporných otázek a zajímavé toto thema těší se pozornosti badatelů (Cvijič, Daneš, Absolon, Sawicki a j.).

IV. Na území našeho státu vyvinut je typický kras v Krasu Moravském (propast Macocha, řada nádherných jeskyní, ponorná řeka Punkva) a v Krasu Slovenském (kra Silická, Plešivecká, Kaňardská, Muráňská a j., jeskyně Bradlo); ale pěkné ukázky jeho jsou i jinde v menších vápencových územích (jeskyně Dobšinská, Děmanovská, Bělanské a j. na Slovensku, na Moravě u Štramberka, v Čechách u Chýnova a j. v.).

V. Ve vojenském významu krasových území nutno zdůrazniti tyto důležité okolnosti:

- a) nouzi o vodu na povrchu krasových plošin;
- b) nesnadnou průchodnost holých, zkrasovělých plání;
- c) nepravidelně zvlněný povrch, málo přehledný, umožňuje náhlá přepadení ze zálohy (snadný úkryt v závrttech a j.);
- d) nesnadnost polních opevnění, pokud povrch krasu není zvětřalý a pokryt vegetací; zde třeba pamatovati i na zvýšenou účinnost dělostřeleckých střel (úlomky skal);
- e) možnost užití jeskyní jako úkrytů pro mužstvo i jako bezpečných skladů pro zásoby třaskavin a potravin.

V tomto schematickém řešení daného námětu je naznačena arci jen kostra, kterou může každý kandidát podle svých vědomostí doplniti; připomínám však, že stručnost je při vypracování úlohy s výhodou, a že nesmí se rozuměti pod slovem „doplniti“ snad vložení feuilletonistických líčení o krásách jeskyní a pod. Záhodno je, aby z celého zpracování námětu bylo zřejmo, že kandidát v podstatě látku ovládá a nikoli že se snaží zbytečně bohatým slohovým líčením snad zakrýti, čeho se mu nedostává na vědomostech.

Literatura:

Povšechné: Machát, Ilustrovaný zeměpis všech dílů světa sv. I. (stať V. Nováka, Fysikální zeměpis, str. 271.).

Em. de Martonne, Traité de géographie physique, Paris 1913 (str. 470 a d.).

Podrobné: Cvijič, Das Karstphänomen. (Penck, Geogr. Abhandlungen, sv. V. Wien, 1893.)

V.

Major gen. štábu Antonín HOLUB:

Válečné dějiny II. Směrnice pro přípravu aspirantů do Válečné školy pro rok 1924/25.

I.

V předešlém čísle Vojenských Rozhledů jsem v úvodním článku k těmto směrnici nastínil postup, jak přikročiti k rozboru některého téma z válečných dějin a to pokud se týká jak válečnictví některého válečného období, tak i některého válečného tažení.

Současně jsem ohlásil přesně ohrazené téma z Válečných dějin, které si měli aspiranti do Válečné školy samostatně zpracovávat a to z tažení roku 1796/97 v Itálii onu část, která se týká události od počátku války až do příměří v Cherascu (28. dubna 1796).

Předpokládám, že každý ze snaživých adeptů vyšší vojenské vzdělanosti vyhověl mé výzvě a přikročují proto ihned k vlastnímu předmětu našich rozhovorů.

II.

Jelikož běží o slohovou práci, chci stručně zopakovat onu osnovu, kterou jsem uvedl v předešlé práci.^{*)} Podle zmíněné již osnovy zahájíme tedy naši studii o 1. části války roku 1796/97:

1. Úvodem, načež přikročíme k vlastnímu předmětu, který rozčleníme opět na různé kapitoly. Vlastní téma zahájíme

2. kapitolou o širším, mezinárodním rámci, kterou sloučíme v našem případě s kapitolou o příčinách války, tedy o užším, národním rámci soupeřů.

3. Rozebereme stručně zeměpisné vlastnosti válečného jeviště.

4. Věnujeme se krátce významným zjevům soudobého válečnictví.

5. Podáme stručnou charakteristiku vedoucích osobností.

^{*)} Zde ještě nutně zdůrazňuji, že studium válečných dějin bez hojného použití map, náčrtů, tužek a kružidla jest bezcenné. Také tuto práci doprovázejí 4 náčrty, abyste měli příklad, co asi máte při vaší práci podat. Musím zde také podotknouti, že se při této práci neomezují na 4—8 stránek, jak jsem vám doporučil, činím tak z ohledu na hlubší poznání celé látky.

6. Rozhovoříme se krátce o přípravách k válce, o válečných a operačních plánech a o nástupu, uvedeme ordre de bataille a početní stavy válčících armád.

7. Vyličíme stručně průběh zvolené části tažení a skončíme

8. závěrem, podle směrnic, uvedených v osnově předešlého čísla Vojenských Rozhledů.

III.

Válka roku 1796/97 v Itálii.

(Události od počátku války až do příměří v Cherascu dne 28. dubna 1796.)

1. Úvod.

V září roku 1813 dal Napoleon v rozhovoru s maršálem Gouvion S. Cyrem tomuto za pravdu, když se maršál vyjádřil, že pokládá první Napoleonovo tažení v Itálii za nejskvělejší. Císař pokládá skutečně tuto válku za svou nejlepší se zřením na nepatrné prostředky, za kterými tehdy toto tažení probojoval.

Válku roku 1796 lze ještě dnes s největším užitekem studovati. Rok 1796 lze mimoto označiti za rok zrození moderní války zničující a dále za mezník na rozhraní strategie zdolávací a strategie unavující, nebo-li vysilující, obvyklou po celé XVII. a XVIII. století!

Tažení toto mělo a má co do následků neobyčejný význam; položiloť základy k panství, jaké se podařilo vytvořiti jen málo mužům v běhu tisíciletí. Zde, na bojišti italském vzplanula v Bonapartovi, podle jeho vlastního doznání, první jiskra jeho světoborné ctižádosti!

Jako první tažení tak značného vojenského genia, jakým byl Napoleon, bude válka roku 1796 vždy poutavá. Činnost tehdy 27letého generála zaujme původností a bezprostředností myšlenek, živostí a rytmem válečné činnosti!

2. Situace v Evropě kolem roku 1796.

(Širší, mezinárodní rámec; rámec užší, národní, příčiny války.)

Válka roku 1796 jest článkem ve vývoji událostí, které přivedla Velká francouzská revoluce z roku 1789. Tato revoluce byla jednou z největších událostí v dějinách lidstva, jest mezníkem v lidském vývoji a zahajuje novou dobu. Nelze nám v této práci rozvinouti hlubší příčiny, průběh a následky této nad jiné významné historické katastrofy, nám stačí, zjistíme-li, že se časem skoro celá ostatní Evropa zdvihla jako jeden muž proti Francii, aby potlačila nebezpečné myšlenky, které ohrožovaly celou tehdejší společnost, spočívající na výsadách „ancien régime“.

Když pak v roce 1792 byla Francie obklopena se všech stran nepřitelem a měla nejlepší vyhlídky sdíleti osud nešťastného Polska, tu se roznítilo po celé Francii divoké, nekompromisní vlastenectví a k odražení nepřátel povstal celý ozbrojený národ, který pak v dlouhých bojích obhájil v prvních letech skvěle sebe, svůj nový společenský řád a svou státní celistvost, v pozdějších letech pak podmanil si skoro celou Evropu a přispěl tak nepřímo

k rozšíření jím ražených nových myšlenek, na kterých ještě spočívá z velké části naše současná společnost.

Přes všechny porážky, které utrpěla 1. evropská koalice z roku 1792/93 (skoro celá Evropa, Anglie, Holandsko, Rakousko, německé říšské státy a státečky s Pruskem, Rusko, Sardinsko, Toskána, papež, Neapolsko, Španělsko a Portugalsko), byla tato koalice roku 1796 Francii ještě velmi nebezpečná.

K velkým z uvedených států patřily ke koalici roku 1796 Anglie, Rakousko a Rusko. Avšak Rusko bylo příliš zaměstnáno polskými záležitostmi a postavilo se proti Francii vážně po prvé v roce 1799. Anglie soustřeďovala své vojenské úsilí na válku námořní; na pevnině se války zúčastnila jen svým zlatem a svou diplomatií. Válka tedy ležela celou svou tíhou na Rakousku, které se stalo hlavním soupeřem Francie.

V Itálii byla většina států francouzské republiky málo nakloněna; z těch, které se prohlásily pro válku otevřeně, měl vojenský význam jedině Piemont (Sardinie).

Tak bylo Francii na jaře 1796 válčiti:

1. na Rýně a v Německu proti Rakousku, zesílenému emigranty prince Condé a některými říšskoněmeckými kontingenty,
2. v Itálii proti Austro-Sardům, slabě podporovaným neapolskými a papežskými kontingenty velmi pochybné ceny.

3. Vojenské zeměpisné poměry bojiště.

Nejlepší topografický popis tehdejšího italského válečného dějiště podal sám Napoleon na Sv. Heleně. Jelikož nelze celý popis doslova citovati, pokusím se ho volně použiti:

Italie jest obklopena Alpami a mořem. Její přirozená hranice jsou tak ostře vyslovené, jako by byla Italie ostrovem. Hranice Italie s evropskou pevninou jsou jen 660 km dlouhé a těchto 660 km tvoří nejvyšší horstva Evropy, nepřístupná pro věčný sníh a strmé skály, nejsilnější to bariery, kterou lze proti lidem postavit.

Všechna údolí vedou od hřebenu Alp kolmo k Pádu a k Adrii, bez podélných nebo souběžných údolí tak, že Alpy tvoří na italské straně amphiteater, který se končí na samém alpském hřebenu. Jakmile jsou zajištěny východy z těchto údolí, jsou zajištěny celé hranice.

Mont Blanc jest nejvyšším bodem. Strmí nad celou Evropou. Od tohoto středu svázejí se Alpy pozvolna jak k Adrii, tak k moři Středozevnímu.

Apeniny jsou horstvem druhého řádu, značně nižší než Alpy. Ony počínají tam, kde se Alpy končí, mezi Monte Ariolou a S. Giacomo, na sever od Albengy. Prostor u Cadibony, na severozápad od Savony jest nejnižší částí celého horského řetězu.

Od svého prvního průsmyku, od sedla Cadibonského stoupají Apeniny v opačném směru než Alpy, pozvolna až do středu Italie.

Hranice mezi Francií a Itálií vedla tehdy od ústí řeky Varu do moře Středozevního až k Malému Sv. Bernhardu. Chtěla-li některá francouzská armáda proniknouti západní hradbou Alp, Alpami cottskými a grajskými, musila překročiti jeden z 5 průsmyků

a to Argenteru, La Croix, Mont Genève, Mont Cenis a Malý Sv. Bernhard.

O vniknutí do Itálie Alpami přímořskými vyjadřuje se Napoleon v tom smyslu, že armáda, překročivši Var, přicházející z Francie, nevnikla ještě do Itálie. Ona stojí teprve na úpatí přímořských Alp a musí překročit ještě alpský hřeben, chce-li se dostat do Itálie; překážka stojí ještě cele před ní.

Je-li překročen Var a francouzská armáda jest pánem hrabství Nizy, tu nutno, chce-li se vniknouti do Itálie, překročit Col di Tendu anebo pokračovati v cestě podél pobřeží a překročit Alpy u pramenů řeky Tanaro anebo proniknouti podél moře až k Savoně a k Janovu a překročit Apeniny buď u Cadibony aneb u Bocchetty. Proti všem těmto vpádům postaví se nepřítel nejlépe na linii řeky Roje a to od Col di Tendu přes Saorgio, Breglio až k moři.

Aby bylo lze vniknouti přes Alpy do Itálie, usuzuje Napoleon dále, bylo potřeba, zmocnit se jedné nebo několika pevností. Pokud se týče pevností, byly skoro všechny přechody přes pohraniční hory do Sardinie jimi chráněny. Pro naši studii přicházejí v úvahu především pevnosti, které chránily sestupy přes Col di Tenda a východněji. Byly to pevnosti Cuneo, Mondoví a Ceva. Z dalších pevností přicházely ještě v úvahu Janov, Savona, Alessandria a Tortona. Na průběh operací v této části tažení roku 1796 neměly však tyto pevnosti žádného vlivu.

Cesty nedovolovaly transportu obléhacího materiálu. Hory jsou tři čtvrtiny roku pokryty sněhem, takže zbývá jen málo času k obléhání pevností. Proto přišel Bonaparte na myšlenku, obejít Alpy a vniknouti do Itálie na onom místě, kde vysoké Alpy končí a Apeniny počínají.

V roce 1796 nebylo na pobřeží cesty, schůdné pro dělostřelectvo. Na cestě z Nizy do Janova bylo nutno transportovati děla na horských lafetách a na počátku války bylo dokonce nutno transportovati dělostřelectvo po moři do Savony, odkud pak mohlo postupovati přes sedlo cadibonské, které bylo lze snadno učiniti schůdným. Tehdy existovala jen jedna velká cesta, po které bylo lze dostat se od moře do Itálie, byla to cesta z Janova přes Bocchettu. Savona, přístav a pevnost mohla sloužiti za depot a opěrný bod. Odtud až do Carcare jest asi 18 km. Poslední část této cesty bylo lze v několika málo dnech upravit pro transport dělostřelectva. Z Carcare do vnitř země, do Piemontu a Montferratu vedlo pak již hojně schůdných cest. Tento prostor byl tedy jediným, přes který bylo lze vniknouti do Itálie, aniž by se narazilo na hory.

Vniklo-li se do Itálie řečenou cestou ze Savony přes Cadibonu na Carcare a dále přes Bormidu, bylo lze doufat v možnost, rozdějit sardinskou a rakouskou armádu, protože z těchto míst byly Lombardsko a Piemont stejně ohroženy. Bylo lze pochodovati na Milán jako na Turín. Sardinci mysleli především na to, aby kryli Turín, Rakušané Milán.

Na podkladě těchto zeměpisných úvah vybudoval pak Bonaparte svůj geniální operační plán, jehož provedením se budeme ještě zabývat.

4. Organizace a charakteristika francouzské a spojenecké armády.

Francouzská revoluce roku 1789 přivodila úplný převrat v životě soudobé Francie a tím i dokonalý převrat v její armádě. Tem-

peramentní francouzský národ vytvořil rychlým tempem na troskách starého režimu tvářnost nové doby a především to byla armáda, která, jsouc povolána hájiti novou svobodu, osvojila si brzy nové ideály, měníc tím částečně od základů svou organisaci a své bojové metody.

Evropští soupeři Francie, hlavně největší soudobá pozemní moc, Rakousko, ocitli se takřka přes noc tváří v tvář tomuto mohutnému přerodu a jsouce vedeni konservativně v duchu zastaralých, těžkopádných metod XVIII. století, utrpěli porážku za porážkou.

Carnotova levée en masse dodala francouzské armádě asi půl milionu mužů. Jelikož nebylo táborového materiálu, netábořily tyto armády, nýbrž byly ubytovány po vesnicích, což bylo nyní při novém revolučním duchu vojska proveditelné, jelikož nebylo obav, že by se armáda rozutekla. Jelikož nebylo dále v prvním revolučním zmatku ani povozů, ani peněz, nebylo lze zařizovati skladiště, která hrála před revolucí tak důležitou roli a armády se musely živiti rekvisicemi. To mělo opět důležité důsledky:

a) Bylo užitečnějším, žiti z nepřátelské země, nežli z mateřské Francie, což dalo revolučním válkám, ke kterým patří i válka roku 1796, ofensivní impuls.

b) Aby byl nový způsob zásobování, vnucený novými poměry usnadněn, bylo potřeba jistého členění armádních jednotek, z čehož povstala organisace divise, jejíž základní prvky sahají arci již do dob maršála de Broglie (1759). Nyní teprve sestávala tato divise ze všech druhů zbraní a tím byla uschopněna operovati samostatně.

Rekvisice, spolu s organizační novotou, divisi, byly základními prvky nového revolučního válečnictví, ke kterému se ještě přidružilo na poli taktiky účelné spojení roje střelců s útočnou kolonou.

Organisace divise umožnila samostatnější způsob vedení boje, ve kterém pak organisovali vůdcové naplnění společnou myšlenkou manévru za kolektivního úsilí všech o konečné vítězství. Bitva se stala nyní epizodou, vítězství bylo připravováno již z daleka strategickými operacemi, které pak přirozeně vyústily do bitvy, aby se zas hned po bitvě proměnily v nové operace.

U spojenců byly poměry značně odlišné. Spojenecké armády byly zastarale organisovány a vedeny úplně ve smyslu strategie únavy, obvyklé po celé XVII. a XVIII. století. Jejich bitevní tvary byly neohebné kolony, sestávající ze všech druhů zbraní.

Armáda se v metodických pochodech a na bojišti třídí do hloubky v předvoj (avant-garde), v hlavní voj armády (corps de bataille) a v zálohu, do šířky na střed a dvě křídla. Táhně se v hustých kolonách v úzkém echiquier cestou necestou přes pole; táboří se pod širým nebem ve stejně hustých tvarech, což zvyšuje únavu mužstva, aniž se tím zvyšuje hybnost a bojová schopnost. Denní délka pochodu nepřesahuje obyčejně 12—15 km, vyjímaje při ústupu. Armády, zvyklé na starý, zásobárenský způsob zásobování, trpěly často v bohaté zemi, jakou je Horní Itálie, nedostatkem všeho druhu.

V bitvě nesahal vliv nižších velitelů často dále, než dovolila možnost osobního uplatnění. Tak dochází často k porážkám jednotlivých kolon, aniž se sousední kolony o tom včas dověděly. Válečnickou ideologií XVIII. století zaujatí vůdcové spojenců

utrpěli pak se svými zastarale organisovanými armádami od revolučních armád porážku za porážkou.

Bonaparte, který v tažení roku 1796 debutoval jako samostatný vojevůdce, využil všech na počátku této kapitoly vyjmenovaných nových prvků revolučního válečnictví s nedostižným mistrovstvím a učinil je podkladem nové válečné doktriny, kterou si osvojili hojnou měrou Prusové ve svých vítězných válkách XIX. století a která vládne ve válečnickém umění z velké části dosud.

5. Stručná charakteristika vedoucích osobností.

Pokud se obou hlavních vojevůdců na italském bojišti týče, jeví se již v jejich věku neobyčejný rozdíl. Bonapartovi bylo 27, Beaulieuovi 72 let. Prvému se otevřela životní dráha, na které bylo lze odvahou a smelostí vše získati, ničeho ztratiti, druhému se životní dráha brzy končila. Bonaparte měl značné klasické vzdělání a jedna z největších událostí v dějinách lidstva se právě před jeho zrakem odehrávala. Beaulieu byl odchován šedesátiletou, umrtvující služební pedanterií.

Bonaparte viděl ve vládci Francie sobě rovné, kteří děkovali 13. Vendémiaira jeho energii svou existenci. Beaulieu byl služebníkem staré dynastie a nástroj stuhlého, neobratného Hofkriegsratu.

Bonaparte znal Apeniny jako svou kapsu, neboť hrál v tažení roku 1794 dosti značnou roli. Beaulieuovi byly hory a válka v nich něco úplně nového. Přes to nebyl Beaulieu obyčejný muž, sloužil v Nizozemsku s vyznamenáním, začez byl pověřen velením v Italii. Nechybělo mu též energie a převyšoval celkem značně obyčejný, tehdá běžný typ důstojníka.

Colli, vůdce sardinský, byl ve svém postavení se svou armádou samostatný, společné vedení nebylo smlouveno. Také v této válce se ukazují nad jiné jasně velké nedostatky koaličního vedení války. Přesto byly poměry ve spojeneckém způsobu velení tak dalece příznivé, že Colli, původně rakouský důstojník, byl starý přítel Beaulieua. Tak psal Colli Beaulieuovi, jakmile tento převzal velení, že jest ochoten, plnit jeho nařízení a dále: „Je serai toujours Votre sincère ami très intéressé à Votre gloire plus qu'à la mienne.“

6. Přípravy k válce, válečné a operační plány a nástupy. Ordre de bataille a početní stavy.

a) Celková vojenská situace roku 1796.

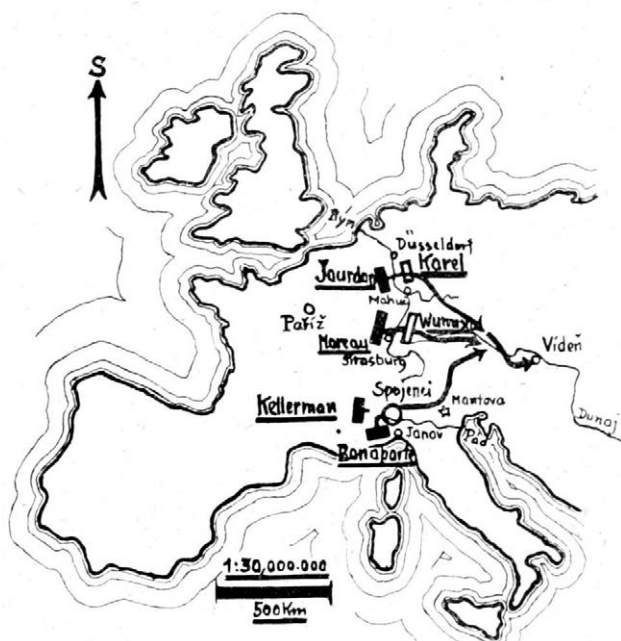
Válka se rozvinula na dvou válečných jevištích a to v Německu a v Italii. Direktorium dalo podnět k sestavení tří armád, kromě armády alpské a to:

1. armády Sambre-Máasské (Jourdan, 80.000 mužů) na středním Rýně proti rakouské armádě arciknížete Karla;

2. armády Rýnsko-Moselské (Moreau, 80.000 mužů) na Horním Rýně proti rakouské armádě generála Wurmsera;

3. armády italské (Bonaparte, 40.000 mužů) proti spojeným Austro-Sardům.

Alpská armáda pod Kellermanem (20.000 mužů) stála proti vévodovi z Aosty od Col d'Argentière až po Malý Sv. Bernhard.

Celkové rozdělení sil a Carnotův operační plán pro tažení roku 1776.

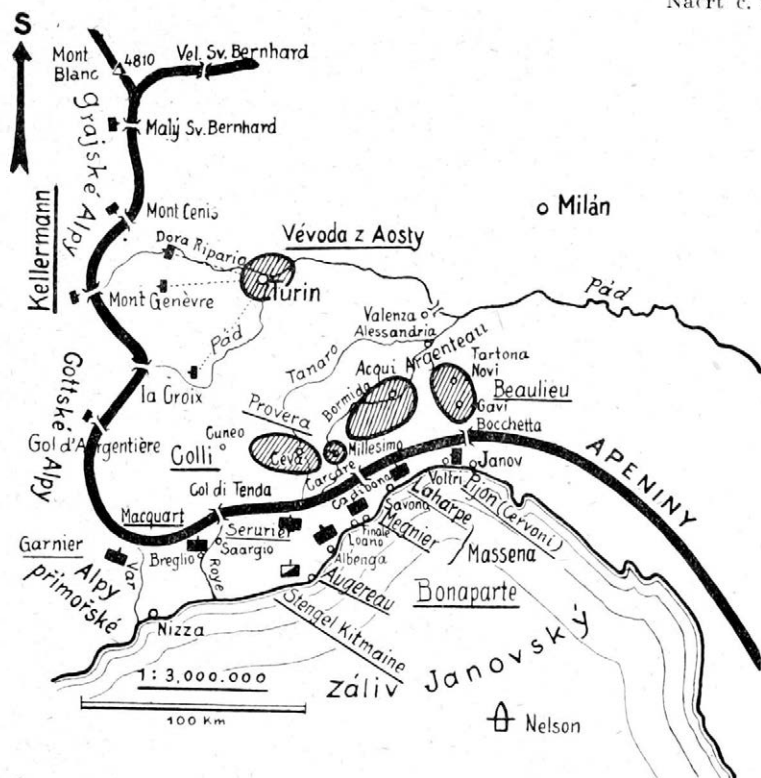
b) Situace a nástup obou soupeřů v Itálii roku 1796.

V Itálii byli hlavními soupeři Francie a Rakousko, kterému patřilo Lombardsko s Milánem jako hlavním městem a království Sardinie s hlavním městem Turínem. Kromě republiky Janovské a Benátské se všechny státy poloostrova připojily ke spojencům. Anglie dodala subsidie a anglické loďstvo pod Nelsonem křižovalo na Riviéře.

Již v září 1792 obsadili Francouzi Savojsko a Nizzu bez velkého odporu Sardů. Roku 1793 se nepodařilo odejmouti Francouzům tato území, přesto, že Rakousko poslalo Sardinskou pomoc. Roku 1794 postupovali Rakušané proti Savoně, byli však od generála Dumerbiona v bitce u Dega poraženi a zatlačeni na Acqui. Leč již roku 1795 obsadili Rakušané opět Riviéru a byli z ní vytlačeni teprve v listopadu po bitce u Loana, takže koncem roku 1795 opanovali Francouzové opět Riviéru a přechody přes Apeniny. V této situaci došlo pak k válce roku 1796.

Počátkem dubna, v době, kdy Bonaparte přišel převzít velitelství italské armády, byla tato rozložena podél Riviéry v tomto seskupení:

A v a n t-G a r d a (Masséna, 18.000 mužů), sestávající ze dvou divísi (Laharpe a Meynier) v Savoně a ve Finale, jedna brigáda (Pijon, po jeho onemocnění Cervoni) byla posunuta na Voltri.

Situace v Itálii na počátku dubna 1796.

Hlavní síly (27.000 mužů) byly rozloženy takto: divise Augereau v Loanu a Albenze, divise Serurier v údolí horního Tanara, záložní brigáda Macquartova v údolí horního toku Roye,

záložní brigáda Garnierova západně od Macquarta,

tři pobřežní divise, střežící pobřeží od Toulonu až k Rivieře.

2 slabé jezdecké divise, Stengel a Kilmaine v údolí Rhôny, přišly do Oneglie koncem dubna.

Proti francouzské armádě stála armáda rakousko-sardinská, která ovládala severní svahy Apenin. Koncem dubna seskupil rakouský vojevůdce Beaulieu své síly už směrem ke spojení a situace byla před zahájením operací tato:

Pravé křídlo, Sardové pod Collim (20.000 mužů) okolo Cevy a Mondovi,

střed, rakouský sbor Argenteauův (10.000 mužů) na Bormidě u Dega a Acqui.

levé křídlo, 30.000 Rakušanů pod velením Beaulieua mezi Novi a Gavi,

spojovací sbor mezi Sardy a Rakušany pod Proverou (5—6000 mužů) stál u Millesima.

Proti alpské armádě Kellermanově stál konečně u Turína vévoda z Aosty 20.000 mužů.

Celkem byl Beaulieu dvakrát silnější soupeře. Francouzi byli mimoto zvláště slabí ve svém jezdecktvu a z jejich 240 děl bylo jen 30 opatřeno potahy.

c) Válečné a operační plány.

Podle Carnotova plánu měly všechny tři francouzské operační armády pochodovati proti Vidni, jako společnému cíli a to:

Jourdan údolím Mohanu a pak Dunaje,

Moreau údolím Dunaje.

Bonaparte se měl útoku zúčastniti v Itálii a spojití se po dobytí Sardinie a Milánu skrze Tyroly a Bavorsko s ostatními armádami k pochodu na Vídeň.

Spojenci měli též útočné plány. V Itálii měli Sardové a rakouská armáda jednati ve vzájemné shodě a proniknouti po porážce italské armády na Riviere do Francie za spoluúčasti anglického loďstva, které křižovalo na Riviere.

Zvláště skvělým způsobem vyniká v tomto tažení v Itálii Bonapartův operační plán. Alpská a italská armáda mladé republiky, hájící přechodů Alp a Apenin podél ohromného horského oblouku, měřícího od Voltri až po Malý Sv. Bernhard 300 km, byla původně v naprosto beznadějně obraně. Bonaparte vystoupil s útočným plánem. Tento plán, navržený roku 1794, pak několikrát redigovaný, záležel v tom, vyvrátiti alpskou frontu nepřítelovou prudkým útokem z prostoru od Savony přes sedlo cadibonské na Carcare, prostor to, v němž zela v nepřátelském postavení mezera, a to ještě mezi různorodými spojenci; tímto útokem (strategický průlom) chtěl se Bonaparte dostat do ústředního postavení mezi své odpůrce a odtud zamýšlel rychlými operacemi na vnitřních liniích porazit jednoho ze spojenců po druhém.

Buď jak buď, hodnotili oba soupeři Německo jako válečné dějiště hlavní, Itálii jako dějiště vedlejší. Právý opak pak nastal po rozvinutí operací.

7. Průběh tažení až do příměří v Cherascu dne 28. dubna 1796.

a) Bonapartův útok do italské nížiny. Operace proti rakouské armádě až do 15. dubna.

a) Bonapartovy přípravy a Beaulieuovy dispoice.

Okamžitě po svém příchodu na příští válečné dějiště projevoval Bonaparte značnou činnost, jednak aby zmátl nepřítel o počátečním směru svého útoku, jednak aby zlepšil bídnou materiální situaci své armády. K ošálení nepřítel sloužily demonstrace, prováděné proti Col di Tenda a v údolí horního Tanara na Turín, a pak proti Alessandrii. Zde využil Bonaparte brigády Pijonovy, vyslané jeho předchůdcem, generálem Schererem, na Voltri. Tato brigáda předstírala zde činnost italské armády ve směru přes Janov a Novi na Alessandrii a stala se tak lákadlem pro lehkověrného Beaulieua.

Se svou hlavní silou, asi 28.000 mužů, shromážděnou u Savony, zamýšlel Bonaparte provést dne 15. dubna svou operaci na Carcare.

Beaulieu, vyplašen pohyby brigády Pijonovy (Cervoni) u Voltri a vyrozuměn ustrašeným janovským senátem, chystal se předejít dne 10. dubna Francouze v útoku.

Beaulieu se posunul od Novi přes Bocchettu na Voltri, aby tím kryl přímo Janov, zatím co

Argenteau se svými 10.000 muži pochodoval přes Montenotte na Savonu, aby odřízl francouzskou armádu od Corniche, pobřežní silnice podél Riviery, předpokládaje francouzskou armádu na postupu k Janovu.

Colli, jehož přední stráže stály v údolí horní Bormidy a Tanara, nebyl o těchto rakouských pohybech zpraven.

β) Rakouský útok dne 10. dubna a Bonapartův protiútok. Bitva u Montenotte dne 12. dubna.

Dne 10. dubna útočil Beaulieu na francouzskou brigádu ve Voltri. Tato, napadena přesilou, hájila, ustupujíc krok za krokem tvrdošíjně půdu. Argenteau, který se opozdil, útočil dne 11. dubna na francouzské přední stráže u Montenotte a byl zadržen u opevněních na Monte Leginu. Tyto dva útoky přiměly Bonaparta uspořádat svůj zamýšlený útok.

Maje pravý bok kryt brigádou u Voltri, která bojovala o získání času, rozhodl se, útočit se všemi, po ruce jsoucími silami na Argenteaua u Montenotte a překročil dne 11. dubna s divisemi Laharpe, Masséna a Augereau Apeniny. Serurier měl upoutati demonstracemi Sardince.

Ráno, dne 12. dubna počal opět boj u Monte Legina. Argenteau, tištěn čelně Laharpem, pokoušel se marně udržeti si Montenotte a ustoupil po velkých ztrátách, ohrožován jsa v pravém boku a týlu Massénou. Přes úsilovný, více jak dvanáctihodinový pochod přišla divise Augereauova na bojiště příliš pozdě, než aby mohla zaskočiti nepřítele, který ustoupil na Acqui.

Přes to se Bonaparte dočkal očekávaného výsledku. Francouzská armáda, úzce soustředěna kolem Carcare, byla v ústředním postavení mezi Sardy a Rakušany. Nezbývalo, než dovršiti rozdělení obou armád. K tomu účelu disponoval Bonaparte:

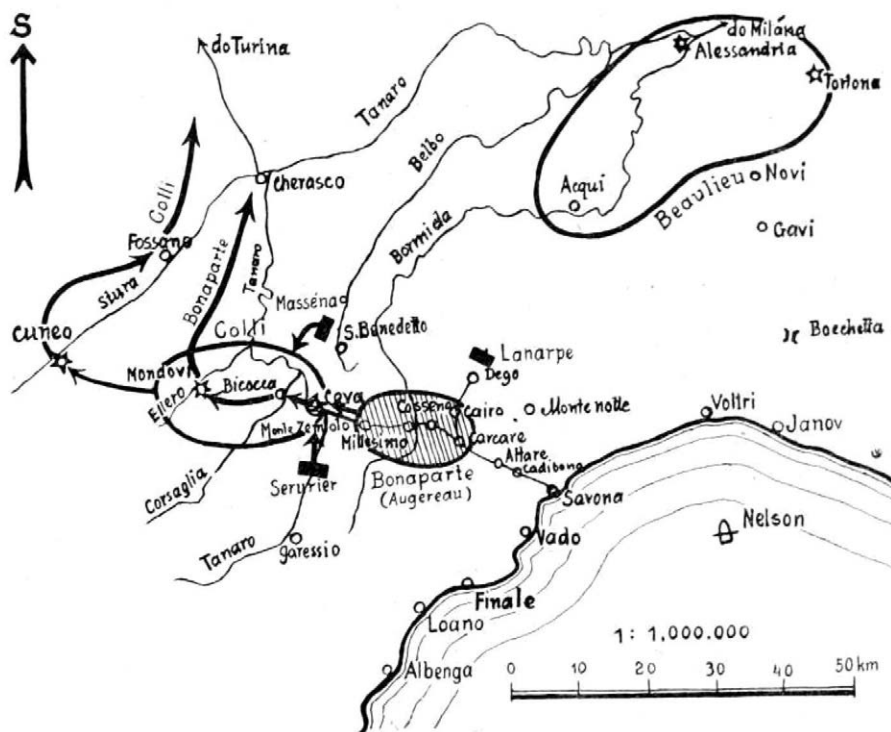
1. Augereaua na silnici k Turinu s úkolem, útočiti na Millesimo a Monte Zemolo a spojit se se Serurierem (ofensivní předvoj proti Sardům),

2. Massénu na silnici k Acqui, aby dovršil pronásledování Rakušanů, obsadil Dego a silnici, vedoucí k Milánu (defensivní předvoj proti Rakušanům).

3. Hlavní část armády, z části v Cairu (Laharpe), z části v Carcare, byla pohotově, podporovati jednu z částí posunutých kupředu.

γ) Události dne 13., 14. a 15. dubna.

Dne 14. dubna zmocnil se Masséna Dega, zatlačiv zadní voje Argenteauovy (1. bitka u Dega). Augereau zmocnil se 13. dubna Millesima a vzal útokem 14. dubna Cosseriu, kde se statečně, avšak nadarmo hájil spojovací sbor Proverův. 15. dubna zmocnil se Augereau Monte Zemola, uskutečniv tím styk se Serurierem.

Bonapartovy operace proti rak. armádě na Montenotte, Dego a Millesimo, 11.—15. dubna 1796.

Zatím ztratil Beaulieu čas zbytečným vyjednáváním s Nelsonem stran součinnosti s anglickým loďstvem a ustoupil na zprávy o událostech u Montenotte na Novi.

U Dega se zatím odehrála dne 15. dubna 2. bitka u Dega, která mohla mít pro Francouze nepříjemné následky. Zde byl totiž Masséna zatlačen rakouskou kolonou pod generálem Vukassovičem, leč příchvatavší Laharpe situaci napravil a přinutil Rakušany k ústupu.

b) Operace proti Sardům až do příměří v Cherascu dne 28. dubna.

a) Přípravné přesuny.

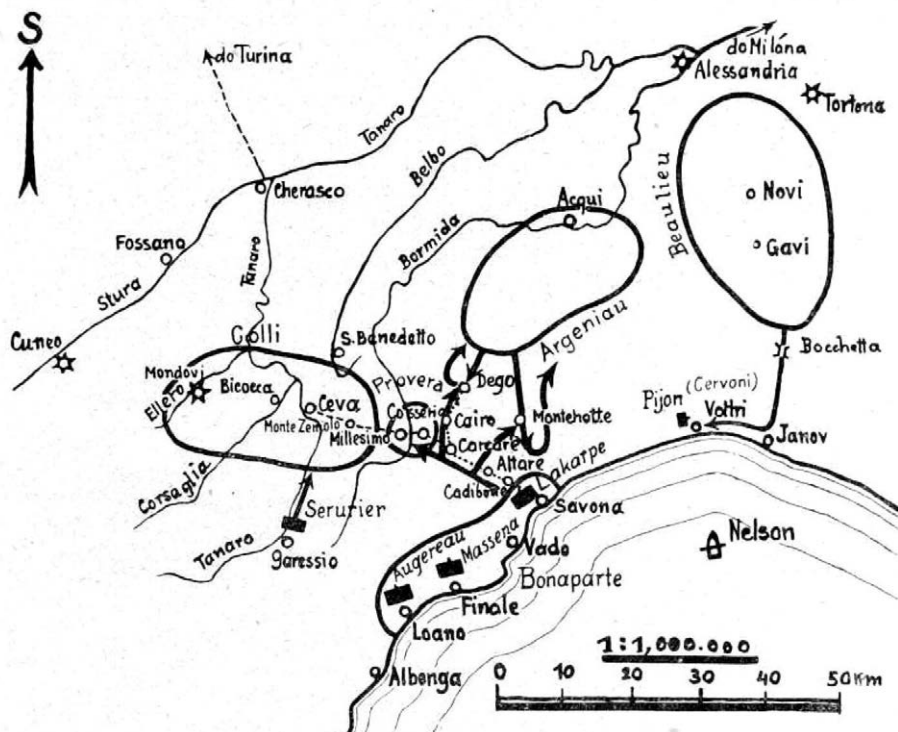
Rozdvojení spojenců bylo dne 15. dubna skončeno. Bonaparte chce nyní přikročit k tomu, aby porazil jednoho z nich po druhém. Ač Direktorium mu předpisuje, aby útočil napřed na silnějšího odpůrce, na Rakušany, dává on přednost útoku na Sardinie, ne snad proto, že Colli mu byl nejbliže, ani ne proto, že Sardinie již toužila po míru, nýbrž hlavně proto, že Colli měl nejbliže k jeho komunikační tepně a ústupové linii. Proto

útočí napřed na Sardy, avšak při tom se stále kryje proti Rakušanům. Proto disponuje:

1. Laharpa do Dega, jako pozorovací sbor proti Rakušanům a jako ochranu (kryt) svého spojení na Savonu.

2. Massénu do San Benedetto na Belbo, aby odtud ohrožoval buď ústupové linie Sardů na Turín, anebo aby působil proti zadnímu spojení Rakušanů, kdyby tísnili Laharpa v Degu.

Načrt č. 4.

Bonařartovy operace proti Sardům od 16. do 28. dubna 1796.

β) Útok na Cevu a na planinu u Bicocey ve dnech od 16. do 21. dubna.

Dne 16. dubna útočil Augereau se svou divíí na opevněný tábor Sardů u Cevy a byl odražen. Druhý den, dne 17. dubna zmocnil se za spoluúčasti Seruriera některých předních částí tábora, avšak Colli, nevyčkav rozhodnutí, vyklidil za noci tábor a ustoupil za Corsaglii, na planinu u Bicocey.

Bonaparte připraví dne 19. dubna kombinovaný útok na planinu u Bicocey. Čelně útočí Serurier, kdežto Augereau má překročit Tanaro pod ústím Corsaglie a vpadnouti Sardům do boku. Avšak rozvodněný Tanaro zamezí působení Augereau a útok Seruriera je odražen. Proto připravuje Bonaparte nový útok.

Colli, v předtuše tohoto útoku a obává se o svou ústupovou linii, ustoupí v noci z 21. na 22. dubna na Mondovi, kde ho nová bitka donutí dne 22. dubna k dalšímu ústupu na Cuneo a Fossano. Colli ustoupil excentricky, to znamená místo nejkratší cestou na hlavní město Turín, které měl krýti, oklikou na Cuneo. Colli doufal, že tím upoutá nepřítele k sobě a odláká jej od hlavního města.

Bonaparte však, po krátkém odpočinku v Mondovi, nesleduje Colliho, ale táhne na přímé cestě do Turína na Cherasco, kam dorazí dne 25. dubna a kde ukořistí značné zásoby.

7) Příměří v Cherascu, dne 28. dubna.

Ustrašený turinský dvůr nabídl Bonapartovi příměří, které bylo podepsáno dne 28. dubna v Cherascu, Sardinský král odstoupil od koalice a vydal pevnosti Cuneo, Tortonu a Alessandrii, vydal Francouzům průchodní právo Piemontem a zaručil zachování mostu přes Pád u Valenzy. (Tím měl býti Beaulieu uveden v omyl o místě Bonapartova přechodu přes Pád při nastávajících operacích, byl to úspěšný pokus o ošálení protivníka, celkem dosti primitivní leť, která se však v odhovance ztrnulých válečnických praktik XVIII. století, jakým byl Beaulieu, neminula s účinkem).

Styk italské armády s francouzskou alpskou armádou byl nyní uskutečněn. Komunikační tepna Bonapartova, která vedla původně podél Riviery a přes Savonu, později přes Garessio a Albengu, vede nyní přes Col di Tendu do Nizzy. Ještě tím zkrácena o polovinu, doplňování a zásobování armády jest tím zajištěno. To byly první výsledky skvělého počátku tažení. V 18. dnech porazil Bonaparte dvě armády v mnohých vítězných bitkách a získal v tomto krátkém čase to, čeho nedovedlo uskutečnit úsilí čtyř let předcházejících.

8. Závěr.

Co zaujme na první pohled nejvíce pozornost při studiu prvních tažení Bonapartových, jest jejich bleskurychlé provedení. Tato rychlost v operacích jest jednou ze základních složek jeho válečného systému, jest jednou z jeho charakteristických a osobních vlastností. Tuto rychlost v operacích neděkuje však Bonaparte jen svým osobním vynikajícím vlastnostem, ta byla umožněna novými vymoženostmi revoluce, mimo jiné rozdělením armády na divise a novému způsobu zásobování, což obě umožňovalo členění sil a ohebný manévry.

Válka roku 1796, jedna z nejskvělejších a nejplodnějších ze všech válek napoleonských ukazuje operace, ke kterým se pozdější Napoleon častěji vracel.

Bonapartovský manévry z ústředního postavení na vnitřních liniích, jak jsme jej v tomto tažení poznali, jest založen na svědomitém použití všech sil, na jejich hospodárném zasažení do boje a na přesném a důkladném ocenění nepřítele, času a prostoru.

Umění Bonapartovo, dáti působiti své hlavní síle na rozhodujícím místě a upotřebiti na místech podřadných jen sil slabých anebo se zde přechodně zcela odkrýti, jest částí jeho zásady o ekonomii sil.

Často používá Bonaparte na místech podřadných obranného způsobu boje; při tom mu jde především o to, aby získal bojem čas proti přesile (ústupový boj brigády Cervoní [dříve Pijonovy] u Voltri).

Zvláštním druhem operací je Bonapartovo působení na zadní spojení nepřítelova. Tento způsob záleží v tom, upoutati nepřítele demonstracemi čelně a vrhnouti hlavní síly rychlými pochody do ústupového prostoru nepřítelova. Těchto operací používal Bonaparte s velkým úspěchem v druhé části tohoto tažení, počínaje pronásledováním rakouské armády od Valenzy k Minciu.

Celkem lze shrnouti, že Bonaparte již v tomto svém prvním tažení ukázal se mistrem, který ovládá dokonale všechny vlastnosti a schopnosti velitelské, o všem předem uvažuje, nic nepřenechává náhodě, projevuje zkrátka v tomto skvělém tažení tak vynikající vojenské vlastnosti, že by toto tažení samo stačilo, učiniti jej nesmrtelným.

Přiléhavě soudí o tomto velkém genu Gouvion S. Cyr, když praví, že příroda snad ani ve dvou tisíci letech nezplodí člověka, kterého by mu bylo lze přirovnati!

IV.

Hrst poznámek k naší práci.

To by tedy byl stručně načrtnut způsob práce, který se od vás při přijímací zkoušce z Válečných dějin žádá. Neomezil jsem se zúmyslně na 4—8 stránek, abych vám mohl podati více. Vy se můžete omeziti na práci daleko stručnější, při čemž se můžete dotknouti přesto všeho, co jsem v této práci rozvedl. Sloučil jsem v této práci zúmyslně druhou kapitolu s kapitolou třetí, širší mezinárodní dějinný rámec s rámcem užším, jak jsem je rozlišoval v osnově, uvedené v předešlém čísle Vojenských Rozhledů. Jest třeba poukázati na to, že není nutno, držeti se otrocky osnovy, mnou uvedené a že můžeme některé kapitoly sloučiti, při zachování všeobecného, logicky vybudovaného sledu obsahu jednotlivých kapitol.

Pokud se literatury k válce roku 1796/97 týče, doporučuji především tyto práce:

z českých: Přednášku z Válečné školy z r. 1923/24 o této válce,

pluk. Bubla: Kapitoly z válečných dějin. Sešit 4. (Vědecký ústav vojenský, Praha 1921).

Otruba-Carmine: Přehled válečného dějepisu. Díl II. Války napoleonské (Vědecký ústav vojenský, Praha 1921).

z francouzských: Foch: Určitý počet stránek, věnovaný v „Des principes de la Guerre“ (Berger-Levrault, Paříž 1921), první části tažení roku 1796; o věci jest pojednáno arci z vyššího hlediska,

Romagny: Campagnes d'un siècle. 1796/97. (Charles Lavauzelle, Paříž); především velmi malá a tenká knížečka, slibující tedy rychlou orientaci a pak láci. Doporučuji yřele. Cyklus malých, červených knížeček od Romagnyho jest vůbec výtečná, velmi užitečná, hutná a při tom stručná pomůcka k studiu válečných dějin;

z německých: Kuhl: Bonapartes erster Feldzug 1792 (R. Eisenschmidt, Berlín 1902); skvělá, vědecky cenná práce, velmi podrobná a velmi užitečná a pak všem zajisté známý

Hörsetzky: Kriegsgeschichtliche Übersicht der wichtigsten Feldzüge seit 1792 (Seidel a syn, Viedeň 1914). Velmi dobrý, ne vždy dosti jasný cyklus válek od roku 1796 do války balkánské r. 1912/13.

Tolik zatím, pokud se literatury našeho tažení týče. Příště se rozhovoříme o některém válečnickém období, třeba o válečnictví XVIII. století, kterému dal pečeť své osobnosti Bedřich II. Příštím rokem pak tento způsob válečně-historických rozprav prohloubíme a rozšíříme na různá období a války, takže nebude o příklady z tak zajímavého předmětu, jakým jsou válečné dějiny, nouze!

Nákladem VÚV vyšlo:

velice důkladné a obsažné dílo o 301 straně,
s četnými vyobrazeními a s 11 velkými mezi
textem zařazenými obrazovými přílohami
kapitána *Josefa Frimla*:

KULOMETRY

Za 28 Kč.